

Dünyanın En Eski Dalış Araçlarından Biri

İnsanlar çok eskiden beri denizlerin altında neler olduğunu merak etti. Bu merakın peşinden gidenler öncelikle dalmayı denediler. Ancak sualtında uzun süre soluk almadan kalmak çok zordu. Bu bilinmeyen dünyayı keşfetme isteği, engelleri aşma isteğiyle birleşince buluşlar ortaya çıkmaya başladı. Bu buluşların başında da insanların sualtında daha uzun süre kalabilmelerini sağlayan özel dalış araçları geliyordu. İşte en eski dalış araçlarından biri!

Tarihte kullanılmış en eski dalış araçlarından birini geliştiren kişinin hem bir gökbilimci hem bir matematikçi hem de bir fizikçi olduğunu biliyor muydunuz? Bu, Edmond Halley ("heli" okunur) adında bir İngilizdi. Halley, gerçekten de pek çok farklı konuda çalışan bir bilim insanıydı. Hatta gökbilim alanındaki çalışmalarından biri nedeniyle Halley kuyrukluyıldızına onun adı verilmişti. Halley'nin, keşiflerinin yanı sıra buluşları da vardı. Bunlardan biri de 1700'lü yıllarda geliştirdiği bir dalış aracıydı! Bu dalış aracı, üzeri kurşunla kaplı tahtalardan oluşturulmuş çan biçiminde bir odacıktı. Çanın üst kısmı içeri ışık girmesini sağlamak amacıyla camdan yapılmıştı. İçinde dalgıçlar bulunan bu tahta çanla birlikte hava dolu bir tahta fiçi da su altına indiriliyordu.

Dalgıçlara gereken hava bu tahta fiçiden sağlanıyordu. Tahta fiçi, tahta çana göre daha derine bırakılıyordu. Bu sayede hava, deri hortumlar aracılığıyla tahta fiçiden tahta çana doğru ilerleyebiliyordu. Havanın bu şekilde ilerlemesini sağlayan etken, derin

bölgelerde basıncın daha yüksek olmasıydı. Çünkü gazlar basıncın yüksek olduğu yerden düşük olduğu yere doğru genişerek ilerler. Böylece daha derinde bulunan tahta fiçi tahta çana göre daha yüksek basınç altında kaldığından içindeki hava, basıncın daha düşük olduğu tahta çana doğru genişliyordu. Ardından da hava yine deri hortumlarla dalgıçlara iletiliyordu. Böylece dalgıçlar su altında havasız kalmadan bir süre durabiliyorlardı. Halley, bir deneme sırasında 4 arkadaşıyla birlikte bu dalış aracıyla 18 metre derinlikte 90 dakika kalabilmiş. Bu dalışta yaşadıkları tek sorun kulaklarında hissettikleri şiddetli ağrıymış. Bunun da nedeni, su altında basıncın daha yüksek olmasına bağlı olarak kulak zarlarının rahatsız olmasıymış. Ancak o zamanlar basınçla ilgili bu bilgiler henüz bilinmiyormuş.

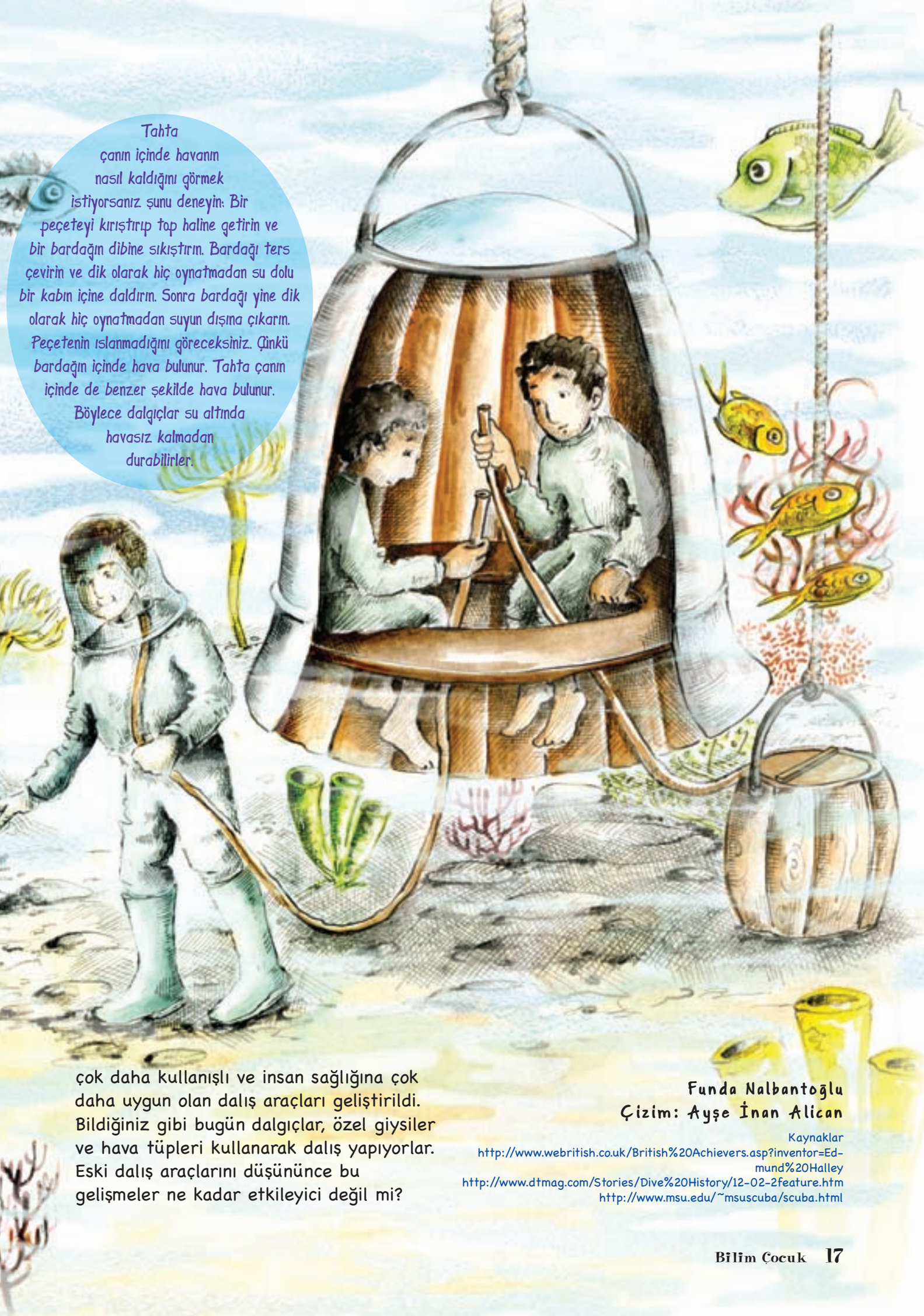
Halley'nin dalış aracı elbette pek kullanışlı değildi. Epeyce ağır olan bu dalış aracını su altına indirmek ve çıkarmak çok zaman ve güç gerektiriyordu. Böylece dalışlar kolaylıkla gerçekleştirilemiyordu. Zamanla

Tahta

çanın içinde havanın
nasıl kaldığını görmek

istiyorsanız şunu deneyin: Bir
peçeteyi kırıştırıp top haline getirin ve
bir bardağın dibine sıkıştırın. Bardağı ters
çevirin ve dik olarak hiç oynatmadan su dolu
bir kabın içine daldırın. Sonra bardağı yine dik
olarak hiç oynatmadan suyun dışına çıkarın.
Peçetenin ıslanmadığını göreceksiniz. Çünkü
bardağın içinde hava bulunur. Tahta çanın
içinde de benzer şekilde hava bulunur.

Böylece dalgıçlar su altında
havasız kalmadan
durabilirler.

çok daha kullanışlı ve insan sağlığına çok
daha uygun olan dalış araçları geliştirildi.
Bildiğiniz gibi bugün dalgıçlar, özel giysiler
ve hava tüpleri kullanarak dalış yapıyorlar.
Eski dalış araçlarını düşününce bu
gelişmeler ne kadar etkileyici değil mi?

Funda Nalbantoğlu
Çizim: Ayşe İnan Alican

Kaynaklar

<http://www.webritish.co.uk/British%20Achievers.asp?inventor=Edmund%20Halley>

<http://www.dtmag.com/Stories/Dive%20History/12-02-2feature.htm>

<http://www.msu.edu/~msuscuba/scuba.html>